विशेषेणेतियुग्मं सर्वेषांप्राणिनांपुरुषाणांवापांचभौतिकत्वेप्रत्यक्षेपिविशेषकरणंइदंपवित्रमिदमपवित्रमितिव्यवस्थापनंलोकधर्मेशास्त्रीयधर्मेचनिमित्तेसतिकृतं पशुपामरंपडितानांयथापुनर्विहितेनैते एकत्वंप्राकृतंगच्छेयुरितिशास्त्रेणधर्मनियमःकृतइत्यर्थः ॥ ११॥ १२॥ अत्रशंकते अध्रुवइति लोकस्य धर्मस्यचकार्यकारणभावात्कार्यस्याध्रुवत्वंकारणस्यध्रुवत्वंचनयुक्तंतंतुनाशमंतरेणपटनाशायोगादित्यर्थः उत्तरमाह कालःसंकल्पः निष्कामधर्मएवध्रुवस्तत्फलंनतुसकामइत्यर्थः ॥ १३ ॥ सर्वेषामिति धर्मसंयुक्तःसंकल्पएवशेषःशिष्यतेनान्यः सचकथमुदेष्यतीत्यत्राह स्वयंगुरुरिति धर्मबलात्स्वयमेवचस

विशेषेणचवक्ष्यामिचातुर्वर्ण्यस्यलिंगतः॥ पंचभूतशरीराणांसर्वेषांसदृशात्मनाम्॥ ११ ॥ लोकधर्मेचधर्मेचविशेषकरणंकृतं॥ यथैकत्वंपुनर्यांतिप्राणिन स्तत्रविस्तरः॥ १२॥ अध्रुवोहिकथंलोकःस्मृतोधर्मःकथंध्रुवः ॥ यत्रकालोध्रुवस्तातततत्रधर्मःसनातनः ॥ १३ ॥ सर्वेषांतुल्यदेहानांसर्वेषांसदृशात्मनां॥ का लोधर्मेणसंयुक्तःशेषएवस्वयंगुरुः॥ १४॥ एवंसतिनदोषोस्तिभूतानांधर्मसेवने॥ तिर्यग्योनावपिसतांलोकएवमतोगुरुः॥१५॥ इतिश्रीमहाभारतेअनुशा सनपर्वणिआनुशास०दानधर्मेधर्मप्रशंसायांपंचषष्ट्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १६५ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ वैशंपायनउवाच शरतल्प गतंभीष्मंपांडवोथकुरूद्वहः॥ युधिष्ठिरोहितंप्रेप्सुरपृच्छत्कल्मषापहं॥ १ ॥ युधिष्ठिरउवाच किंश्रेयःपुरुषस्येहकिंकुर्वन्सुखमेधते॥ विपाप्मासभवेत्केन किंवाकल्मषनाशनं॥ २ ॥ वैशंपायनउवाच तस्मैशुश्रूषमाणायभूयःशांतनवस्तदा ॥ दैवंवंशंयथान्यायमाचष्टपुरुषर्षभ ॥ ३ ॥ भीष्मउवाच अयंदैवतवंशोवैऋषिवंशसमन्वितः ॥ त्रिसंध्यंपठितःपुत्रकल्मषापहरःपरः ॥ ४ ॥ यदङ्गाकुरुतेपापमिंद्रियैःपुरुषश्चरन् ॥ बुद्धिपूर्वमबुद्धिर्वारात्रौयच्चापि संध्ययोः ॥ ५ ॥ मुच्यतेसर्वपापेभ्यःकीर्तयन्वैशुचिःसदा॥ नांधोनबधिरःकालेकुरुतेस्वस्तिमान्सदा ॥ ६ ॥ तिर्यग्योनिंनगच्छेच्चनरकंसंकराणिच॥ नचदुः खभयंतस्यमरणेसनमुह्यति॥ ७ ॥ देवासुरगुरुर्देवःसर्वभूतनमस्कृतः ॥ अचिंत्योथाप्यनिर्देश्यःसर्वप्राणोद्भवयोनिजः ॥ ८ ॥ पितामहोजगन्नाथःसावित्री ब्रह्मणःसती ॥ वेदभूरथकर्ताचविष्णुर्नारायणःप्रभुः ॥ ९ ॥ उमापतिर्विरूपाक्षःस्कंदःसेनापतिस्तथा ॥ विशाखोहुतभुग्वायुश्चंद्रसूर्यौप्रभाकरौ ॥ १० ॥

उदेतिनशिक्षयेदित्यर्थः ॥ १४ ॥ एवमिति यदाभूतानांप्राक्कर्मैवतत्रतत्रसुखदुःखसाधनेप्रवर्तकंअतोधर्मसेवनेकर्मफलभोगेअसमंजसेपिभूतानांदोषोनास्ति यतःतिर्यग्योनावपिसतांविद्यमानानांभूतानां सदसत्प्रवृत्तौपूर्वकर्मानुसाराल्लोकएवगुरुर्दृष्टः विधिनियंत्रितोलोकदृष्टांतेनैवसाधुन्यसाधुनिवाकर्मणिप्रवर्ततेइत्यर्थः ॥ १५ ॥ इतिअनुशासनपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेपंचषष्ट्यधिकशततमो ऽध्यायः ॥ १६५ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ शरतल्पगतमित्यध्याय द्वयंस्पष्टार्थं ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥

Digitized by Google